

Ljubljana, 01.10.2019

OB MEDNARODNEM DNEVU STAREJŠIH

Leta 1990 je Generalna skupščina Združenih narodov razglasila 1. oktober za Mednarodni dan starejših. Tako se je mednarodna skupnost odzvala na hitro staranje prebivalstva, spremenjene odnose in izzive, ki jih ta proces povzroča.

Po ocenah ZN da naj bi se delež starejše populacije nad 60 let do leta 2030 povečalo za 46%, oziroma iz 962 milijonov na 1,4 milijarde. O problematiki, diskriminaciji starejših je tako nujno potrebno govoriti, predvsem pa se je potrebno zavedati, da so nujne spremembe, da se izboljša položaj starejših in da preprečimo še nadaljnje širjenje diskriminacije, na osnovi starosti na najrazličnejših področjih življenja, od sociale, zdravstva, zaposlovanja, kulture, izobraževanja, informiranja, politike, varnosti in drugega i kar peha v revščino velik del prebivalstva in mu s tem onemogoča človeka dostojno življenje.

Letošnja tema Generalne skupščine ZN, ki je usklajena s cilji trajnostnega razvoja, je »Potovanje v starostne enakosti«. Želi opozoriti na dejstvo, da obstajajo starostne neenakosti, da je potrebno odpraviti diskriminacijo, odpraviti predsodke ali drugače rečeno se spopasti s starizmom oz. staromrzništvom.

Imamo priložnost, da ZDUS kot predstavnica upokojenih v Sloveniji opozori na pomembnost spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin starejših oseb.

Splošna deklaracija o človekovih pravicah, ki jo je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela na zasedanju v Parizu pred več kot 70 leti, vsekakor ostaja eden največjih civilizacijskih prispevkov h celostnem urejanju človekovih pravic, a se ZDUS zavzema, da bi starejše osebe imele lasten mednarodni instrument, Konvencijo ZN o pravicah starejših oseb, ki bi vzpostavila mehanizme zaščite in način uveljavljanja pravic v starosti. Na tem področju ZDUS zelo aktivno sodeluje s Sektorjem za človekove pravice Ministrstva za zunanje zadeve, Slovenija pa je na globalni ravni ena od glasnejših zagovornic sprejetja takšne konvencije.

Mednarodni dan starejših je torej posvečen starejšim osebam, problematiki in vprašanjem, ki se jih dotikajo. Predvsem pa je priložnost, da javnost in ljudi vseh starosti ozaveščamo o izzivih staranja, potrebah in potencialih starejših oseb in obstoječih preprekah za uresničitev njihovih pričakovanj v trenutnem svetu. ZDUS se, kot največja nevladna organizacija starejših, zaveda, da je potrebno k problematiki pristopiti sistemsko, zato bomo danes javnosti predstavili zahteve, ki jih je Upravni odbor ZDUS sprejel 23.9.2019 in jih

poslal Vladi RS, poslankam in poslancem, vodjem poslanskih skupin in političnim strankam. Zavzemali se bomo za uresničitev naših zahtev in pritiskali na vse omenjene, da bodo pristopili k :

- Odpravi anomalije glede višine varstvenega dodatka 591 EUR (do katerega so upravičeni trajno nezaposljivi ali trajno nezmožni za delo ali starejši od 63 let (ženske) oz. 65 let (moški) ob upoštevanju pogojev), kot socialnega transferja in višino minimalne pokojnine za 40 let dela brez dokupa, ki znaša 530 evrov v letu 2019.
- Vlada RS naj spoštuje sistemski zakon, 95.člen ZPIZ 2, ter izplača letni dodatek vsem, po sistemskem zakonu določenim upravičencem v rokih in pod pogoji, ki jih določa in v skupnem znesku 178 milijonov evrov, kot je določeno s Koalicijsko pogodbo. Prav tako naj se letni dodatek razbremenim obdavčitve.
- 95. člen naj se dopolni z novim 4. odstavkom, ki bi določil sistemsko financiranje z »**upokojskim evrom**« za delovanje upokojskih in invalidskih organizacij na državni ravni, ki si prizadevajo predvsem za izboljšanje položaja upokojencev na področjih gmotnega položaja, zdravstva, sociale, bivanjskega standarda in humanitarne dejavnosti.
- Od leta 2020 naprej naj se pokojnine redno usklajujejo po sistemskem zakonu (105. člen ZPIZ-2). V letu 2025 mora minimalna pokojnina za 40 letno delo brez dokupa preseči mejo revščine.
- Izredna uskladitev za leto 2019 naj bo najpozneje v mesecu septembru ali oktobru in ne, kot je določeno, v mesecu decembru 2019. Gre za nekaj preko 7,2 milijona evrov za 620.000 upokojencev. Gospodarska rast je bila ugodna in ni razloga, da se ta ukrep ne bi izvršil.
- Opozarjamo tudi, da se upokojemcem povrne za 7,2 %, v obliki izrednega usklajevanja pokojnin, vse iz naslova neusklajenih pokojnin od leta 2010 do 2016. Prvotno stanje zaradi neusklajevanja je bilo 8,6 %.
- Nujen je sprejem Zakona o dolgotrajni oskrbi.
- Ponovna uvedba pogrebnine za vse.